

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 30.11.2016
COM(2016) 860 final

ANNEX 2

LISA

Meetmed puhtale energiale ülemineku hoogustamiseks

järgmise dokumendi juurde:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, REGIOONIDE KOMITEELE JA
EUROOPA INVESTEERIMISPANGALE**

Puhas energia kõikidele eurooplastele

Enamik käesolevas dokumendis esitatud meetmetest avaldab mõju lähi- kuni keskpikas perspektiivis. Energialiidu aastaaruande raames annab komisjon aru nende meetmete rakendamisest ja näitab ära kursi uute meetmete võtmiseks, kui see osutub vajalikuks.

1. Sotsiaalselt õiglane üleminek ja uued oskused

Energia on väga oluline kaup ja teenus, mis on absoluutselt vajalik tänapäeva ühiskonnas täielikuks osalemiseks. On olemas juba mitmeid vahendeid ja neid on vaja kasutada selle tagamiseks, et üleminek puhtale energeetikale oleks õiglane ja võtaks arvesse oma ümberkujundavat mõju sektoritele, piirkondadele või sotsiaalselt kaitsetutele ühiskonnaliikmetele, keda see üleminek mõjutab negatiivselt.

Põhilised sellekohased vahendid on **Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid**, sealhulgas Euroopa Sotsiaalfond, millest toetatakse korrigeerivaid meetmeid mõjutatud sektorites ja piirkondades ning üleminekut uutele ärimudelitele ja tööprofiilidele. Euroopa Sotsiaalfondist eraldatakse ajavahemikus 2014–2020 vähemalt 1,1 miljardit eurot selliste haridus- ja koolitussüsteemide täiustamiseks, mis on vajalikud uute oskuste omandamiseks ja kvalifikatsiooni kohandamiseks, ning uute töökohtade loomiseks energeetika ja keskkonnaga seotud sektorites. Euroopa Sotsiaalfondi kasutavad mõned liikmesriigid ka kütteostuvõimetuse leevendamiseks, täiendusena 5,2 miljardile eurole, mis on eraldatud Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist elamute energiatõhususse investeerimiseks. Nende eraldistega seoses on rida liikmesriike võtnud eesmärgiks tegelda sotsiaaleluruumide ja puuduses elavate leibkondadega, aidates sellega kaasa peaaegu ühe miljoni leibkonna kütteostuvõimetuse probleemi pikaajalisele lahendamisele. Elamute energiatõhususe suurendamine on üks peamisi vahendeid energia taskukohasemaks muutmisel ja võitluses kütteostuvõimetusega. Lisaks õigusaktis¹ esitatud meetmetele loob komisjon ka kütteostuvõimetuse observatooriumi, kelle ülesanne on esitada usaldusväärseid andmeid kütteostuvõimetute leibkondade arvu kohta igas liikmesriigis ja aidata kaasa heade tavade levitamisele.

Maaelu arendamise poliitika raames rahastatakse teadmiste ülekandele ja oskuste omandamisele suunatud meetmeid ning edendatakse innovatiivseid lahendusi energia tõhusa tootmise ja kasutamise valdkonnas. Näiteks koolitatakse 99 000 toetusesaajat (peamiselt põllumajandustootjad ja metsaomanikud) energiaga seotud küsimustes ajavahemikul 2014–2020.

Komisjon tegi ettepaneku eraldi toetada solidaarsust üleminekul puhtale energiale ja eraldada **ELi heitkogustega kauplemise süsteemi**² läbivaatamise osana vahendeid eriti ulatuslikeks täiendavateks investeringuteks, mida on vaja teha väiksema sissetulekuga liikmesriikides. Uue Moderniseerimisfondi eesmärk on hõlbustada investeerimist energiasüsteemide ajakohastamise ja energiatõhususe suurendamisse. Lisaks on tehtud ka ettepanek, et sissetulekuid 10 % saastekvootidest, mille liikmesriigid panevad enampakkumisele, kasutatakse ka edaspidi teatavate väheste sissetulekuga liikmesriikide abistamiseks. Lõpuks teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid, tihedas koostöös sotsiaalpartneritega, kasutaksid saastekvootidega kauplemisest saadavat tulu ka selleks, et edendada uute oskuste väljakujundamist ja tööjõu ümberpaigutamist väheste CO₂-heitega majandusele üleminekul.

¹ Vt elamute energiatõhususe direktiivi muutmise ettepanek, COM(2016) 765.

² Ettepanek, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja investeringuid, mis toetavad süsinikdioksiidiheite vähendamist (COM(2015) 337).

Seda tuleks täiendada sihtalgatusega, mille raames nähakse ette edasine ja paremini vajadustele kohandatud **toetus sisetööstuspiirkondadele ja rohke CO₂-heiteta tööstuspiirkondadele**. Eesmärk on käivitada piirkonna kavandamisprotsessid struktuurimuutuste tegemiseks seoses üleminekuga puhtale energiale ja/või neid hoogustada; samuti on vaja hoogustada kogemuste vahetamist muude samas olukorras olevate piirkondadega. Esimese sammuna kutsub komisjon kokku nende piirkondade esindajad, et arutada võimalikke kavandamisprotsesse, hõlbustada parimate tavade vahetamist ja uurida, milliseid toetusvahendeid oleks võimalik kasutada.

ELi ühtekuuluvuspoliitikaga toetatav aruka spetsialiseerumise lähenemisviis võib piirkondi asjakohaselt toetada eelkõige sellekohaste platvormide³ kaudu. Alt üles suunatud protsessina, mis kaasab eelkõige tööstust, teadusuuringuid, arendustegevuse ja innovatsiooniga seotud kogukonda ning riigiasutusi, võib see aidata piirkondadel arendada ja rakendada oma strateegiat üleminekul puhtale energiale.

Üleminek puhtale energiale pakub püsivaid töökohtade loomise võimalusi. Kuid edukaks üleminekuks on vaja töötajad varustada uute oskustega, paremini kavandada ja prognoosida muutusi ja uusi oskusi ning viia oskused paremini vastavusse tööturu vajadustega. Euroopa Sotsiaalfond võib neid jõupingutusi toetada inimese kõikides eluetappides, alates koolilaste teadlikkuse kasvatamisest, asjakohaste oskuste omandamise ning puhta energiaga seotud ettevõtluse toetamisest kuni asjakohase ametialase arengu kaudu sotsiaalse kaasatuse toetamiseni. Komisjon alustas **Euroopa uue oskuste tegevuskavaga**⁴ tööd, mille siht on aidata võidelda selliste oskusprobleemidega ja kõrvaldada oskuste nappus konkreetsetes majandussektorites (nn „oskustega seotud sektoritevahelise koostöö kavad“). Kogemuste põhjal, mis on saadud käesoleval aastal käivitatud Euroopa oskuste tegevuskava põhiste esimeste pilootkavadega (autotööstuse ja meretehnoloogia sektoris), võivad sellised kavad aidata kõrvaldada oskuste nappust üleminekul puhtale energiale. Jätkuva oskustega seotud sektoritevahelise koostöö kava meresektoris hõlmab juba avamere tuuleenergiat ja ookeanienergiat ning võib osutada eriti asjakohaseks katsevahendiks „teise laine“ sektorites, näiteks taastuvenergeetikas või ehituses.

Sotsiaalpartnerid mängivad üliolulist osa oskusvajaduste kaardistamisel ning muutuste ettenägemisel ja juhtimisel. Nad on ELi tasandil juba kaasatud töösse energialiidu loomiseks ja peavad protsessis, aga ka aruteludes lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade üle igakülgsele osalema.

Selleks et toetada sotsiaalselt õiglast üleminekut puhtale energiale ja uute oskuste omandamist, tehakse järgmist.

- *Komisjon uurib, kuidas paremini toetada sisetööstuspiirkondi ja rohke CO₂-heiteta tööstuspiirkondi sellel üleminekul. Selleks töötab ta koostöös asjaomaste piirkondade turuosalistega välja suunised, eelkõige juurdepääsu kohta olemasolevatele vahenditele ja kavadele ning nende kasutamise kohta, ning innustab neid sihtotstarbeliste platvormide kaudu vahetama häid tavasid, arutama tööstusalaseid tegevuskavasid ja ümberõppe vajadusi.*
- *Liikmesriikide lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades peaks olema arvesse võetud puhtale energiale ülemineku mõju ühiskonnale, oskustele ja tööstusele.*

³ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>.

⁴ Teatis „Euroopa uus oskuste tegevuskava: koostöö inimkapitali tugevdamiseks ning töölesobivuse ja konkurentsivõime suurendamiseks“ (COM(2016) 381).

- *Toetudes kogemustele, mis on saadud pilootkavadega, esitab komisjon 2017. aastal kaks uut sektoritevahelise oskusalase koostöö tegevuskava uue tehnoloogia alal: taastuvenergia sektoris laiemalt ja ehitussektoris, seades tähelepanu keskmesse vähese CO₂-heitega tehnoloogia.*
- *Komisjon kutsub liikmesriike üles kaasama sotsiaalpartnereid aruteludesse energeetikas toimuva ülemineku üle, eelkõige seoses lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega.*

2. ELi poolne rahastamine reaalmajanduse toetamiseks

Energeetikas toimuva ülemineku rahastamisel tuleb erasektori investeeringud ühendada riiklikest vahenditest rahastamisega, mis tõmbab ligi erainvesteeringuid ning korrigeerib turutõrkeid. Erasektori investeeringute tegemist hõlbustatakse käesoleva paketi õigusloomeettepanekutega ja ettepanekuga reformida ELi heitkogustega kauplemise süsteemi. Toimivad energia- ja CO₂-turud on peamised abistavad tegurid vajalike investeeringute leidmisel; kaasa aitavad ka õiguskeskkonna stabiilsus ja poliitika läbipaistvus.

Lisaks annavad ELi rahastamisvahendid olulise panuse puhtale energiale ülemineku toetamise; selle näiteks on **Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond**. Nimetatud fond on kindlalt saavutamas eesmärki kaasata 2018. aasta keskpaigaks reaalmajandusse lisainvesteeringutena vähemalt 315 miljardit eurot. Viimati ulatus kaasatud summa juba 154 miljardi euron. Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi teise etapi käivitamisega tegi komisjon ettepaneku fondi tugevdada ja laiendada. Tehakse ettepanek, et vähemalt 40 % investeeringutest taristusse ja innovatsiooni peaks olema seotud kliima, energeetika ja keskkonnaga ning aitama kaasa Pariisi kokkuleppe eesmärkide saavutamisele.

Kooskõlas ELi eesmärgiga kulutada vähemalt 20 % **ELi eelarvest aastatel 2014–2020** kliimameetmetele, mängib ka reformitud ühtekuuluvuspoliitika⁵ kesksel osal energialiidu eesmärkide saavutamises; selleks nähakse seal ette rahalisi eraldisi 68,8 miljardi euro väärtuses. Seda täiendab riikliku ja erasektori poolne kaasrahastamine, mis hinnanguliselt ulatub üldsummani 92 miljardit eurot⁶. Lisaks on maaelu arengu kavades nähtud ette toetada sihtotstarbelisi investeeringuid taastuvenergiasse ja energiatõhususse (peaaegu 6 miljardit eurot). Ühtekuuluvuspoliitika fondide tegutsemise esimesed märgid annavad tunnistust rakendamise edusammudest aastal 2016,⁷ nüüd on vaja kiireloomulisi meetmeid nende fondide kiiremaks rakendamiseks mitmes liikmesriigis. Komisjon pakub jätkuvalt tehnilist tuge rakendamiskulude liikmesriikidele.

Lihtsamad ja paindlikumad eeskirjad, mille kohta komisjon tegi ettepaneku 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise vahearuandes, aitavad samuti kaasa nende vahendite kiiremale rakendamisele. Osana sellest läbivaatamisest algatas komisjon ELi fonde käsitlevate eeskirjade üldisema lihtsustamise tegevuskava. See hõlmab Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi ja liidu muude rahastamisallikate, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite lihtsamat kombineerimist. Üks eesmärk on tugevdada

⁵ Ühtekuuluvuspoliitikat teostatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Sotsiaalfondi kaudu; need kõik on osa Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest.

⁶ Hinnang, mis põhineb 2014.–2020. aasta töökavade finantstabelite kohasel kaalutud keskmisel kaasrahastamisel järgmiste teemaeesmärkide saavutamiseks: „Vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamine“ ning „Säästva transpordi edendamine ja tähtsate võrgutaristuste kitsaskohtade kõrvaldamine“.

⁷ Projektide valimise tulemused 2016. aasta lõpu seisuga on kättesaadavad alates 2017. aasta algusest.

Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi vahendite kasutuselevõttu Euroopa vähem arenenud ja üleminekupiirkondades. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide **rahastamisvahendite** kaudu kavatsevad liikmesriigid ja piirkonnad juba investeerida ligikaudu 6,4 miljardit eurot vähese CO₂-heitega majandusse, peamiselt energiatõhususse. See tähendab assigneeringute rohkem kui kaheksakordset suurenemist võrreldes ajavahemikuga 2007–2013 ja esimesed märgid näitavad, et see protsess on juba hästi käima läinud⁸. Selleks et soodustada rahastamisvahendite ulatuslikumat kasutuselevõttu, osutab komisjon liikmesriikidele abi ka platvormi fi-compass kaudu nõuandeteenusteks ning nn valmisinstrumentide abil, millega nähakse ette standardsed tingimused, mis on kooskõlas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eeskirjade ning riigiabi-eeskirjadega ning mille eesmärk on püüda ühendada avaliku ja erasektori vahendeid.

Üks näide Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eduka kombineeritud kasutamise kohta on investeerimisplatvorm Prantsusmaal Hauts-de-France'i piirkonnas; see demonstreerib veenvalt, kuidas paljud avaliku ja erasektori osalejad saavad ühendada oma teadmised ja kogemused ning kuidas eri fonde saab kombineeritult kasutada selleks, et käivitada suuri erasektori investeeringuid vähese CO₂-heitega energeetika projektidesse. Teine näide on „Energiaatõhususe erarahastamine“ (*Private Finance for Energy Efficiency* (PF4EE)),⁹ millega nähakse ette laenude rahastamine riskide vastu kaitstult kohalike kommertsbankade kaudu ning mis võimaldab pankadel pakkuda paremaid tingimusi rahastamisel hoonete energiaatõhususe ja VKEde projektidesse. Sellega pakutakse ka konkreetset eksperdituge, mis võimaldab kohalikel pankadel arendada ja turustada uusi energiaatõhususe rahastamise projekte, mis on kujundatud vastavalt tarbijate vajadustele.

Keskkonnasäästlikuma transpordi rahastu kasutab rahastamisvahendeid ja segarahastamist, et võtta kasutusele innovatiivset vähese CO₂-heitega tehnoloogiat selleks, et kiirendada üleminekut vähese heitega liikuvusele. Busside ja autode renoveerimise turupotentsiaal on 3 500 sõidukit ehk igal aastal tehakse täiendavaid investeeringuid 875 miljoni euro väärtuses.

Selleks et veelgi hoogustada ja suunata investeerimist puhtale energiale ülemineku toetamisele, tehakse järgmist.

- *Komisjon käivitab täna algatuse „Arukate hoonete arukas rahastamine“ (vt I lisa), et toetada investeerimist puhtast energiast tarbivatesse hoonetesse. Algatusega toetatakse selliste investeerimisplatvormide arendamist, millega on võimalik kombineerida avaliku sektori vahendeid atraktiivsete rahastamistoodete kasutuselevõtuga turuosaliste poolt kõikides liikmesriikides aastal 2017. Sellega tugevdatakse ka tehnilist abi, millega arendatakse ja koondatakse väikesemahulisi projekte, ning esitatakse energiaatõhususse investeerimise riskide maandamise meetmed.*
- *Seoses Euroopa investeerimiskavaga käivitas komisjon hiljuti pilootprojektid, millega taotletakse ELi tasandil mitmesuguste strateegiliste taristusse investeerimise projektide eri menetluste ajakavade paremat ühildamist. Esimesel etapil hõlmab pilootprojekt Belgia ja Slovakkia. Nende projektide hindamise tulemuste põhjal kavatseb komisjon laiendada kogemust 2017. aasta jooksul kõikidele liikmesriikidele,*

⁸ Esimene iga-aastane kokkuvõte edusammudest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite kasutamisest ajavahemikul 2014–2020 esitatakse 2016. aasta novembri lõpuks.

⁹ „Energiaatõhususe erarahastamine“ on ELi rahastamisvahend, mille arendas välja komisjon ning mida rahastatakse programmi LIFE kaudu ja mida rakendab Euroopa Investeerimispank.

seades eesmärgiks luua kõikide liikmesriikide jaoks ühtne tõhus kontaktpunkt, kuhu oleksid koondatud kõik vastutavad komisjoni talitused, sealhulgas tema esindused liikmesriikides, nii et moodustuks üksainus investeerimispoliitika meeskond.

- *Komisjon kutsub liikmesriike üles kiirendama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutuselevõttu puhtale energiale ülemineku toetamiseks.*
- *Komisjon käivitab 1. detsembril 2016 koos Euroopa Investeerimispangaga keskkonnasäästlikuma transpordi rahastu, et toetada investeerimist puhtasse energiatõhusasse transporti ning integreeritud energia- ja transporditaristutesse.*

3. Õigete stiimulite loomine investeerimiseks puhtale energiale üleminekusse

Taastuvate energiaallikate ja energiatõhususmeetmete kasutuselevõtt on kapitalimahukas. See nõuab suuri esialgseid investeeringuid leibkondade säästude, ettevõtjate omakapitali või laenuasutustelt saadavate laenude näol, et edaspidi saada kasu energiakulude vähenemisest või tulu tulevikus.

Praegune majanduskeskkond, milles kapitalikulud on väikesed, soodustab laialdasemat erasektori investeeringute kaasamist ning suunab kapitalikulutused puhtasse energiasse, energiatõhusatesse lahendustesse ja jätkusuutlikesse varadesse. See on hea võimalus inimestele, ettevõtjatele, avaliku sektori asutustele ja investoritele saada oma kapitalilt rohkem tulu kui säästudena hoidmiselt.

Toetades seda olulist nihet, s.o investeeringute suunamist üleminekusse puhtale energiale, on liikmesriikide **lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad**, mis on osa energialiidu juhtimisest, mille kohta komisjon esitab täna ettepaneku,¹⁰ ühtlasi ka n-ö investeerimisalased tegevuskavad, mille abil tehakse kindlaks, milliseid avaliku ja erasektori investeeringuid on vaja teha üleminekuks puhtale energiale.

Puhtale energiale üleminekusse tehtavate erasektori investeeringute edendamiseks on võtmetegurina vaja soodustavat ja kooskõlalist majandusstiimulite struktuuri. Tõhus **CO₂ hind ja fossiilkütuste kasutamisele makstavate toetuste järkjärguline kõrvaldamine** on mõlemad väga olulised selleks, et kõrvaldada kahjulikud turumoonutused, võtta arvesse „tavastsenaariumi“ tegelikke keskkonnakulusid ja kulusid ühiskonna jaoks ning aidata hinnas arvesse võtta eri investeerimisvõimalustega kaasnevaid riske.

Komisjon on juba esitanud ettepaneku reformida ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ajavahemikuks pärast aastat 2020¹¹. EL toetab heitekaubanduse süsteemi ka kahepoolse koostöö kaudu¹² ning sellega, et osaleb koos rahvusvaheliste partneritega mitmepoolsetes algatustes ja rahastab neid¹³.

Vastavalt kohustustele, mis EL on endale võtnud Pariisi kokkuleppega kliimamuutuste kohta ning G7 ja G20 raames, on ta juba astunud rea konkreetseid samme **fossiilkütuste toetuste** kõrvaldamiseks, kuid seni veel säilinud ja oluline avaliku sektori toetus naftale, kivisöele ja

¹⁰ COM(2016) 759.

¹¹ COM(2015) 337.

¹² Näiteks Hiina ja Korea.

¹³ Pariisi kokkuleppe kohaselt on ligikaudu pooled osalevatest riikidest teatanud, et nad kasutavad turumehhanisme oma heitevähendamiskohustuste täitmiseks.

muudele CO₂-mahukatele kütustele moonutab jätkuvalt energiaturgu, tekitab majanduse ebatõhusust ja pärsib investeeringuid üleminekusse puhtale energiale ja innovatsioonis.

Vastavalt viimasele komisjoni aruandele energiahindade ja -kulude kohta, mis on avaldatud praeguse paketi osana, moodustasid ELi otsesed toetused fossiilkütustele seoses elektri ja küttega 2012. aastal 17,2 miljardit eurot, samas kui transpordisektoris fossiilkütuste kasutamisele antavaid toetusi hinnati eraldi ja need moodustasid 24,7 miljardit eurot¹⁴. Vastavalt Rahvusvahelise Valuutafondi 2015. aasta hinnangutele ulatusid ELi toetused fossiilkütustele 300 miljardi euroni, kui võtta arvesse ka väliskulusid. See on küll suhteliselt väike osa kogu maailmas makstavast summast, mida on kokku rohkem kui 4,8 triljonit eurot,¹⁵ kuid tegemist on siiski olulise majanduskoormusega ELi jaoks. Praegused madalad nafta- ja gaasihinnad annavad soodsa võimaluse järk-järgult loobuda fossiilkütuste toetustest, sealhulgas maksuvabastustest, ilma et see avaldaks kahjulikku mõju sotsiaalsele heaolule.

Selleks et aidata rahavooge ümber suunata puhtale energiale üleminekule, tehakse järgmist.

- *Tagamaks, et finantssüsteem suudaks jätkusuutlikult rahastada majanduskasvu pikema aja jooksul ja vältimaks investeeringute takerdumist heitemahukasse taristusse ja heitemahukatesse varadesse, on komisjon moodustanud kõrgetasemelise eksperdirühma, kes annab 2017. aasta lõpuks nõuandeid jätkusuutliku rahastamise arendamise kohta.*
- *Toetudes täna avaldatud aruandele energiakulude ja -hindade kohta, suurendab komisjon tegevuse läbipaistvust. Komisjon jälgib jätkuvalt tähelepanelikult energiahindu ja -kulusid, avaldab ülevaate iga kahe aasta tagant ja tugevdab järelevalvet fossiilkütuste toetuste üle vastavalt ELi poolt G7 ja G20 raames võetud kohustustele kõrvaldada ebatõhusad fossiilkütuste toetused.*
- *2017. aastal teostab komisjon õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) alusel ELi energia maksustamise õigusliku raamistiku hindamise, et määrata kindlaks järgmised sammud fossiilkütuste toetuste kõrvaldamise alal.*
- *Liikmesriikide lõimitud riiklikud energia- ja kliimakavad võimaldavad neil kindlaks määrata investeeringud, mida on vaja teha üleminekuks puhtale energiale. Liikmesriigid peaksid kasutama neid kavasid fossiilkütuste toetuste järkjärgulise kõrvaldamise järelevalveks.*
- *Kui komisjon vaatab läbi keskkonnakaitse ja energeetika valdkonna riigiabi suuniseid aastateks 2014–2020, uurib ta ka seda, kuidas need eeskirjad koos riigiabi-eeskirjadega investeeringute kohta teadusuuringutesse ja innovatsiooni võimaldavad liikmesriikidel stimuleerida innovatsiooni taastuvenergia tehnoloogiasse ja lahendustesse.*

4. Teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime

¹⁴ See hõlmab toetusi kivisöele (9,7 miljardit eurot) ja gaasile (6,6 miljardit eurot); need pärinevad varem kasutatud investeerimistoetustest, fossiilkütuste suhtes kohaldatavatest investeeringutoetustest, soodustariifidest, kütuste maksuvabastustest, elektritootmisest ning dekomisjoneerimisest ja jätmete kõrvaldamisest. (Allikas: 2014 study on energy costs and subsidies (2014. aasta uuring energiakulude ja toetuste kohta). Transpordisektori (naftatoetused) puhul on andmed võetud OECD 2013. aasta ülevaatest).

¹⁵ Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), 2015.

Teadusuuringud ja innovatsioon on oluline tugi Euroopa ülemaailmsele konkurentsivõimele ja liidripositsioonile taastuvenergia täiustatud tehnoloogia¹⁶ ja energiatõhusate lahenduste alal ning võimaldavad neid edukalt rakendada kogu majanduses. Euroopa Liit osaleb innovatsioonimisiooni algatuses (*Mission Innovation initiative*), mis käivitati 2015. aasta kliimakonverentsil Pariisis; selles osalevad riigid, kes on võtnud kohustuse kahekordistada oma investeeringuid puhta energia alastes teadusuuringutesse järgmise viie aasta jooksul.

Käesoleva paketiga esitab komisjon eraldi **strateegia puhta energia alase innovatsiooni kiirendamiseks**¹⁷. Selle strateegiaga tugevdatakse prioriteete ja konkreetseid meetmeid, millega tagatakse, et vähese CO₂-heitega tehnoloogia alast innovatsiooni kasutatakse laialdasemalt ja see lastaks turule kiiremini. Sellega on see algatus nagu katsestend innovatsiooni ja konkurentsivõime alaste uute horisontaalsete lähenemisviiside katsetamiseks.

Puhta energiaga seotud innovatsiooni kiirendamisega võib Euroopa kõige paremini kasutada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele: ta saab tekitada majanduskasvu ja töökohtade loomise võimalusi suureneva ekspordi ja uute ettevõtete abil ning anda oma kodanikele rohkem võimalusi digilahenduste kasutuselevõttuga.

Ka **tööstussektori algatused** mängivad olulist osa ELi innovatsiooni ja ülemaailmse konkurentsivõime eestvedamisel. Neil on juba tähtis osa energiatehnoloogia strateegilises kavas (SET-kava). Ettevõtjate algatuste kohta võib leida häid näiteid päikseenergia,¹⁸ arukate võrkude ja energia salvestamise¹⁹ valdkonnas. Veel üks hea näide on ookeanienergia strateegiline tegevuskava, mille eesmärk on maksimeerida era- ja avaliku sektori investeeringuid ookeanienergia arendamisse tehnoloogiariskide võimalikult hea maandamisega.

Energialiidu strateegias²⁰ kuulutas Euroopa Komisjon välja algatuse asjakohaste **andmete, analüüside ja teabe** koondamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks. See peaks kõigepealt võimaldama komisjonil üldjoontes hinnata ELi puhta energia tehnoloogia tulemuslikkust maailmas mitte üksnes teadusuuringute ja innovatsiooni osas, vaid ka seoses turuosa, impordi/ekspordi, tööhõive, majanduskasvu ja investeeringutega. Seda konkurentsivõime hindamist tuleb korrapäraselt ajakohastada, kui võetakse vastu aruandeid energialiidu olukorra kohta, ning vastavalt vaadata läbi peamised prioriteedid ja meetmed.

Euroopa konkurentsivõime tugevdamiseks ja puhta energia tehnoloogia kasutuselevõtu hoogustamiseks teeb komisjon järgmist.

- *Esitab täna algatuse kiirendada innovatsiooni puhtale energiale ülemineku tehnoloogia ja süsteemide valdkonnas, kus innovatsiooni soodustamiseks võetakse rida konkreetseid meetmeid õigus-, majandus- ja investimiskeskonna parandamiseks ja määratakse kindlaks peamised prioriteedid, mida kasutatakse ELi finantsinstrumentides ja -kavades, kaasa arvatud programm „Horisont 2020“.*
- *Toetab ettevõtjate algatusi, millega edendatakse ELi ülemaailmset juhtpositsiooni puhta energia tehnoloogias, tugevdatakse ettevõtjate sidemeid kogu väärtusahelas ja*

¹⁶ Vt ka ettepanek taastuvenergia direktiivi uuesti sõnastamise kohta, COM(2016) 767.

¹⁷ COM(2016) 763.

¹⁸ Algatusega püütakse muuta sektorit konkurentsivõimelisemaks ja jätkusuutlikumaks, hõlbustada elektrivõrgu laialdast ja taskukohast laiendamist ja ühendamist.

¹⁹ Nn Euroopa elektrivõrgu algatus, mis kujundati hiljuti ümber „Euroopa tehnoloogia- ja innovatsiooniplatvormiks arukate võrkude ja puhtale energiale ülemineku jaoks“.

²⁰ COM(2015) 80.

kaasatakse ka muid kui majandustegevuses osalejaid, nagu sotsiaalpartnerid ja tarbijaorganisatsioonid. Komisjon arutab asjaomaste sidusrühmadega ka vajadust luua „puhta energia valdkonna ettevõtjate foorum“, mis koondaks eri valdkondi (energeetika, transport, tootmine, IT) ja optimeeriks puhtale energiale üleminekust ELi tööstuse jaoks tekkivaid eeliseid.

- Teeb koostööd ettevõtjatega, teadlastega ja muude oluliste sidusrühmadega, et saada üldist strateegilist teavet ELi ülemaailmse tulemuslikkuse ja tema konkurentsipositsiooni kohta vähese CO₂-heitega energeetika ja energiatõhusate lahenduste valdkonnas. Seda konkurentsivõime hindamist ajakohastatakse korrapäraselt.

5. Vajaliku füüsilise taristu ehitamine, et toetada energia vaba liikumist ja üleminekut puhtale energiale

Euroopa energiasüsteem on praegu muutumas. Energiavõrke on vaja ajakohastada ja moderniseerida, et need vastaksid üha suurenevale elektrienergia nõudlusele, mis on seotud suurte muutustega energeetika väärtusahelas ja energiaallikate jaotuses ning vajadusega üha enam kaasata muutlikke taastuvenergia allikaid. Vähese heitega liikuvuse toetamiseks on samuti vaja eraldi taristut.

Lähiaja prioriteet on tagada energia siseturu nõuetekohane toimimine, arendades selleks välja puuduvad võrkudevahelised ühendused, et saavutada **2020. aastaks seatud eesmärk, et 10 % võrkudest peavad olema omavahel ühendatud**; sellega lõpetatakse mitme liikmesriigi eraldatus ja kõrvaldatakse sisemised kitsaskohad. Energiataristu, mida kavandatakse täna, peab olema kooskõlas pikemaajalise poliitika valikutega, sealhulgas üleminekuga vähese heitega liikuvusele.

See tähendab selle jälgimist, et **energiatõhusust**²¹ võetaks arvesse kogu energiasüsteemi kavandamisel: nõudlust on vaja aktiivselt juhtida, et optimeerida energiatarbimist, vähendada tarbijate kulusid, sõltuvust impordist ning vaadelda investeerimist energiatõhusustaristusse kui kulutõhusat teed vähese CO₂-heitega majanduse ja ringmajanduse poole. Investeerimine üha arukamasse ja paindlikumasse taristusse on kindlasti üks valikuid, mida ei ole vaja kahetseda.

Selleks et toetada sellise vajaliku füüsilise taristu arendamist, millega tagatakse üleminek puhtale energiale ja energia vaba liikumine, teeb komisjon järgmist.

- Teeb energialiidu aastaaruande raames ülevaate ühist huvi pakkuvatest projektidest, mille täitmine on hilineanud või edasi lükatud nende rakendamise hõlbustamiseks. Komisjon võib teemat käsitleda ka oma soovitustes liikmesriikidele, eelkõige seoses ühist huvi pakkuvate projektidega, mis on välja selgitatud energeetikaalases kõrgetasemelises rühmas.
- Uurib seoses üleeuroopalise energiataristu määruse tulevase läbivaatamisega 2017. aastal, kuidas parandada õigusraamistikku, et ühist huvi pakkuvate projektide lõpuleviimist rohkem stimuleerida.
- Komisjon on moodustanud eksperdirühma, et esitada tehnilisi nõuandeid, kuidas kulutõhusalt jaotada 15 % elektriühenduste eesmärk piirkondade, riikide ja/või

²¹ Vt energiatõhususe direktiivi muutmise ettepanek, COM(2016) 761.

piiriüleste ühenduste vahel. Komisjon annab sellest aru 2017. aasta sügisel, kui võetakse vastu liidu kolmas ühishuviprojektide loend.

6. Digiteerimine

Komisjoni 2015. aasta mai digitaalse ühtse turu strateegia²² eesmärk on luua sobiv keskkond ja sobivad tingimused täiustatud digitaalvõrkude ja -teenuste kasutuselevõtuks, sealhulgas energeetikasektoris.

Tarbijatele õiglase hinna pakkumiseks on vaja innovatiivseid ettevõtteid, kes ühendaksid uue energiatehnoloogia digitehnoloogiaga (suurandmed, pilvandmetöötlus) ja mobiilsidetehnoloogiaga (5G), et pakkuda uusi tooteid ja teenuseid (detsentraliseeritud elektritootmine, energijahtimissüsteemid, arukad seadmed ja arukad arvestid; väikesemahuline salvestamine, sealhulgas elektriautod), mis toetavad aktiivseid tarbijaid ning aitavad elektritarbimist optimeerida (vähendamine ja üleminek) ja seega raha säästa. Komisjon tegi 2016. aasta septembris ettepaneku vaadata läbi ELi telekommunikatsioonieeskirjad, et täita eurooplaste kasvavaid ühenduvusvajadusi, julgustades investeerima suure läbilaskevõimega võrkudesse. Komisjon esitas ka 5G tegevuskava,²³ millega nähakse ette ELi ühine ajakava koordineeritud 5G-kommertsvõrgu kasutuselevõtuks 2020. aastal.

Samal ajal tuleb silmas pidada andmetele juurdepääsu, eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse küsimusi, samuti küberjulgeolekut ning avatud standardite ja koostalitluse küsimusi. Viimati nimetatud küsimuses alustati tööd komisjoni 2016. aasta aprilli teatisega Euroopa tööstuse digiteerimise kohta²⁴. Nimetatud teatisega lükati käima ka uus Euroopa pilvandmetöötluse algatus, millest võib saada uue energiaandmesüsteemi tugisammas.

Üha olulisemaks muutub energiavarustussüsteemide **küberriskidele ja -ohtudele** vastupidavuse tagamine, kuna info- ja kommunikatsioonitehnoloogia laialdane kasutamine ja andmeliiklus muutub energiasüsteemide aluseks olevate taristute toimimise alustalaks. Energiataristu turvalisusega seotud erivajadusi analüüsitakse praegu energiaekspertide küberjulgeoleku platvormil ja selle raames nõustatakse kõnealusel teemal ka komisjoni.

Digitaalse ühtse turu strateegia elluviimise raames teeb komisjon järgmist.

- *Valmistab ette algatuse Euroopa andmepõhise majanduse edendamiseks. Selles algatuses ja ka ettepanekus energiaturu korralduse kohta²⁵ käsitletakse andmete lokaliseerimise küsimusi ning ka esile kerkivaid küsimusi, nagu omandiõigus ja vastutus, (taas)kasutatavus, juurdepääs ja koostalitlus. See on eriti asjakohane energeetikavaldkonna protsesside jaoks vajalike andmete ja uute energiateenuste puhul.*
- *Vaatab läbi eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi, et viia see*

²² COM(2015) 192.

²³ COM(2016) 588.

²⁴ COM(2016) 180.

²⁵ Kavandatud energiaturukorralduse algatus hõlmab elektridirektiivi uuesti sõnastamist (COM(2016) 864), elektrimääruse uuesti sõnastamist (COM(2016) 861), Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostööameti määruse uuesti sõnastamist (COM(2016) 863) ning uut määrust ohuvalmiduse kohta elektrisektoris (COM(2016) 862).

vastavusse hiljuti vastu võetud andmekaitse-eeskirjadega. See on oluline aruka elektritarbimise andmete haldamiseks.

- Algatab nutivõrkude standardite edukale väljatöötamisele tuginedes 2017. aastal kaheaastase projekti, et töötada välja ühised turvalise kommunikatsiooni standardid, millega tagatakse energiaga seotud andmete vaba liikumine asjaomaste huvitatud isikuteni. Komisjon avaldab tulemused 2018. aasta lõpuks.
- Loob 2017. aastal arukate võrkude töökonna raames sidusrühmade töörühmad, et valmistada ette võrgueeskiri tarbimiskaja, energiaspetsiifilise küberjulgeoleku ja tarbija andmete ühise vormingu kohta. Komisjon esitab aruande rühmade struktuuri, rakendusala ja kavandamise kohta 2017. aasta kevadel ja lõpptulemused 2018. aasta lõpuks.
- Loob energia küberjulgeoleku ekspertide rühma tööle tuginedes 2017. aastal sidusrühmadega konsulteerimise platvormi ja teeb vajaduse korral ettepaneku asjakohaste meetmete kohta 2017. aasta lõpuks.
- Võtab vähese heitega liikuvuse strateegia järelmeetmena vastu koostoimeliste intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtu ELi strateegia, et võimaldada selliste süsteemide kasutuselevõttu kogu ELis 2019. aastaks ning kiirendada üleminekut koostoimelisele, ühendatud ja automatiseeritud maanteetranspordile.

7. Välismõõde

Välis- ja arengupoliitika on olulised vahendid, millega toetatakse puhtale energiale üleminekut kogu maailmas ja aidatakse meie partnerriikidel, sh ELi naabruses, täita Pariisi kokkuleppe raames võetud kohustusi ja saavutada säästva arengu tegevuskava 2030 eesmärgid.

See tähendab ELi suuremat osalemist mitmepoolsetes algatustes ning tugevama ja kaasavama ülemaailmse energiastruktuuri edendamist vastavalt **ELi energiadiplomaatia tegevuskavale**²⁶. EL osaleb aktiivselt mitmepoolsetel puhta energia teemalistel ministrite kohtumistel, mis on kõrgetasemeline ülemaailmne foorum, mille eesmärk on edendada puhta energia tehnoloogiat soodustavaid meetmeid ja programme, jagada saadud kogemusi ja parimaid tavasid ning ergutada üleminekut puhtal energial põhinevale majandusele kogu maailmas. Komisjon tagab, et üleminek vähese CO₂-heitega majandusele on jätkuvalt ELi kahe- ja mitmepoolsete suhete raames peetava energiadialoogi ning tehtava koostöö lahutamatu osa.

Komisjon on oma ettepanekus **uue Euroopa arengukonsensuse** kohta²⁷ nimetanud säästvat energiat ja kliimameetmeid peamisteks arengumootoriteks. Energia on äärmiselt oluline arengu hoogustaja ja sellel on keskne roll planeedi jätkusuutlikkust tagavate lahenduste leidmisel, nagu on tunnistatud säästva arengu tegevuskavas 2030 ning eelkõige säästva arengu eesmärkides nr 7 (taskukohane ja puhas energia) ja nr 13 (kliimameetmed)²⁸. Strateegilises lähenemisviisis energiale, mis ELil on arengukoostöö poliitika raames, on kesksel kohal kolm

²⁶ Nõukogu järeldused energiadiplomaatia kohta, mille välisasjade nõukogu võttis vastu 20. juulil 2015 (10995/15).

²⁷ Teatis „Proposal for a new European Consensus on Development – Our World, our Dignity, our Future“ (ettepanek Euroopa uue arengukonsensuse loomiseks – meie maailm, meie väärikus, meie tulevik), COM(2016) 740.

²⁸ Vt ka teatis „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud – Euroopa tegevus jätkusuutlikkuse tagamiseks“, COM (2016) 739.

peamist prioriteeti: i) tegeleda energia vähese kättesaadavusega, ii) suurendada taastuvenergia tootmist ja iii) panustada kliimamuutuste vastasesse võitlusse. Arvestades vajalike investeeringute mahtu, suurendab EL koostööd avaliku ja erasektori partneritega, et saavutada oma eesmärgid seoses energia kättesaadavusega, energiatõhususega ja taastuvenergia tootmisega. See käib käsikäes ELi toetusega, mida antakse kolmandatele riikidele kliimamuutustega võitlemiseks ning vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse arendamiseks kooskõlas ELi ülemaailmse juhtpositsiooniga kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisel.

Komisjon on esitanud **Euroopa välisinvesteeringute kava**²⁹ ettepaneku, et luua terviklik rahastamispakett väljaspool ELi tehtavate investeeringute rahastamiseks. Kava hõlmab Euroopa Säästva Arengu Fondi, tehnilist abi jätkusuutlike projektide arendamiseks ja investorite ligimeelitamiseks ning mitmeid arengu tehnilise abi programme, mille eesmärk on parandada asjaomaste riikide investeerimis- ja poliitikakeskkonda ning eelkõige suurendada era- ja avaliku sektori investeeringuid vähese CO₂-heitega majandusse.

Energia on **ELi koostöös naaberriikidega** olulisel kohal ning seejuures keskendutakse õigusreformidele, taastuvenergia kasutamise edendamisele ja energiatõhususele. See on nii energiaühenduse puhul, kus EL aitab luua ELi õigusnormidega kooskõlas olevat piirkondlikku energiaturgu. Lõunanaabruses on käimas Euroopa - Vahemere piirkonna elektri- ja gaasituru loomine ning idanaabruses toetatakse energeetikasektori reforme projektiga EU4Energy. Need meetmed on mõeldud selleks, et luua soodne keskkond investeeringutele taastuvenergiasse ja energiatõhususse. ELi toetus aitab eelkõige luua õigusraamistiku piiriüleseks kauplemiseks taastuvenergiaga.

Üks näide edukast projektist on Ourzazates asuv maailma suurim päikeseenergiajaam, mis rahuldab 2030. aastaks poole Maroko taastuvenergianõudlust, ning võimalik, et ekspordib elektrit ka ELi ja ida suunas³⁰.

EL tugevdab energiatõhususe alast koostööd Lääne-Balkani riikide, Türgi ning lõuna- ja idanaabritega. Koostöös rahvusvaheliste finantseerimisasutustega kavatses komisjon suurendada energiatõhususalaseid investeeringuid ehitussektoris, alustades neljast katseriigist, milleks on Ukraina, Gruusia, Serbia ja Tuneesia.

Aafrika on ELi privilegeeritud partner ning **Aafrika ja ELi energiapartnerlus** loob raamistiku energeetikakoostööle. EL toetab ka Aafrika juhitavat taastuvenergia algatust, mille eesmärk on suurendada Aafrika taastuvenergia tootmisvõimsust 2020. aastaks 10 GW võrra ja võtta 2030. aastaks kasutusele Aafrika taastuvenergiapotentsiaal 300 GW. Aafrika säästva energia potentsiaali vallandamiseks pööratakse põhitähelepanu taastuvatel loodusvaradel põhineva tootmisvõimsuse suurendamisele, süsteemidevahelise ühenduse parandamisele ja energeetikasektori juhtimisele.

Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmena edendab EL aktiivselt ka kaupade ja teenustega kauplemise liberaliseerimist, mis võib tuua keskkonnale kasu. EL on teinud tihedat koostööd veel kuueteistkümne Maailma Kaubandusorganisatsiooni liikmega, kes esindavad suuremat osa keskkonnatoodete maailmakaubandusest, eesmärgiga sõlmida ulatuslik

²⁹ Teatis „Euroopa investeeringute tugevdamine töökohtade loomiseks ja majanduskasvu saavutamiseks: Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi teine etapp ning uus Euroopa välisinvesteeringute kava“, COM(2016) 581.

keskkonnatoodete leping. Ka kahepoolsetes kaubanduslepingutes on ELi eesmärk keskkonnatoodete ja -teenustega kauplemise varajane liberaliseerimine ning taastuvenergia tootmisse investeerimise ja sellise energiaga kauplemise hõlbustamine.

Suuremad kaubandusvood peaksid aitama keskkonnatooteid ning keskkonnahoidlikke teenuseid ja tehnoloogialahendusi maailmas kiiresti levitada ja vähese CO₂-heitega majandusele üle minna. EL on keskkonnatoodete eksportimisel ja importimisel maailmas esikohal. 2013. aastal eksportis EL keskkonnahoidlikeks liigitatud tooteid 146 miljardi euro väärtuses (umbes 8 % ELi kogueksportist) ja importis neid 70 miljardi euro väärtuses. Euroopa ettevõtjad peaksid püüdlema selle poole, et ka edaspidi oma innovatsioonialast leidlikkust ja oskusteavet arendada ja eksportida.

Lisaks on teatistes **ookeanide majandamise**³¹ kohta esitatud meetmed, mis aitavad luua Euroopa ookeanienergiasektorile kogu maailmas võrdsed võimalused.

Seoses kohustusega muuta puhtale energiale üleminek oluliseks osaks ELi panusest säästva arengu tegevuskava 2030 ning Pariisi kokkuleppe rakendamisse teeb komisjon järgmist.

- *Kutsub kaasseadusandjaid üles võtma võimalikult kiiresti vastu välisinvesteeringute kava õigusaktide paketi.*
- *Seab energeetika 2017. aasta novembris Abidjanis toimuval Aafrika-ELi 2017. aasta tippkohtumisel üheks põhiteemaks.*
- *Korraldab 2017. aasta kevadel kõrgetasemelise ümarlaua vormis ettevõtlusfoorumi, mille teemaks on taastuvenergia investeeringud Aafrikas, et suurendada arusaama ja teadlikkust komisjoni tööst ning vajadusest erasektori investeeringute järele Aafrika taastuvenergia valdkonnas.*
- *Teeb 2017. aasta kevadel koostöös rahvusvaheliste finantseerimisasutustega kokkuvõtte neljast katseprojektist, mille eesmärk on suurendada ehitussektoris tehtavaid energiatõhususalaseid investeeringuid, et laiendada neid edaspidi teistele riikidele.*
- *Teeb 2017. aastal Euroopa naabruspoliitika ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendite mitmeaastaste strateegiliste naabrusprogrammide vahehindamise, et kaasata energia-, kliima- ja töökohtade loomise alaste investeeringute osana rohkem vahendeid hoonete energiatõhususe jaoks.*
- *Jätkab jõupingutusi, et sõlmida keskkonnatoodete ja -teenuste leping (WTO), mille eesmärk on vähendada kliimamuutuste leevendamise kulusid.*

8. Juhtimine ja partnerlussuhted tegelike tulemuste saavutamise eemärgil

Energiaalne üleminek ei saa toimuda ülevalt alla. Selleks on vaja **valitsuse eri tasandite** (kohalik, piirkondlik, riiklik, EL, rahvusvaheline) **ja teiste sidusrühmade** poliitikameetmeid. Energialiidu juhtimine aitab tagada poliitika vastavusseviimise ning selle, et EL tervikuna saavutab oma kliima- ja energiapoliitika eesmärgid, eelkõige 2030. aastaks seatud eesmärgid.

Üleminek puhtale energiale ei toimu ilma kodanikuühiskonna ega piirkondliku ja kohaliku tasandi paljude sihtrühmade tegutsemiseta. ELil on ainulaadne võimalus lisada puhtale energiale üleminek kõigi valdkondade ja juhtimistasandite eesmärkide hulka. Seetõttu on

³¹ Rahvusvaheline ookeanide majandamine: meie ookeanide tulevikku hõlmav kava. Komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatis (JOIN(2016) 49, 10. november 2016).

oluline, et linnad, piirkonnad, ettevõtjad, sotsiaalpartnerid ja muud sidusrühmad osaleksid lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade väljatöötamises ja rakendamises.

Piirkondlik koostöö liikmesriikide vahel aitab saavutada ELi energia- ja kliimaeesmärgid tõhusalt ja kulutasuvalt. Käesoleva paketi seadusandlikud ettepanekud hõlbustavad piirkondlikku koostööd. Komisjon koostab liikmesriikidele piirkondliku koostöö suunised, tuginedes olemasolevatele koostööstruktuuridele ja integreerides piirkondliku koostöö põhimõtte energialiidu viide mõõtmesse.

Arvestades, et suurem osa ümberkujundamisest toimub **linnades ja linnapiirkondades**, on EL pööranud erilist tähelepanu just neile muudatuste ajendajatele. 2016. aastal hoogustus töö linna tasandi meetmete võimaldamiseks, kui võeti vastu Amsterdami pakt, millega luuakse ELi linnade tegevuskava, ning koostati ülemaailmne linnapeade pakt ja kui komisjon lõi internetipõhise ühtse kontaktpunkti kohalikele asutustele, kes otsivad kohandatud teavet ELi linnaalgatuste, sealhulgas puhtale energiale ülemineku kohta. Kliima- ja energiaalane linnapeade pakt saavutab ELi linnade kliimamuutuste vastaste meetmete juhtalgatusena veelgi suurema mõju tänu laiemale kohaldamisalale, mis hõlmab nüüd ka kliimamuutuste leevendamist, kliimamuutustega kohanemist ning puhta ja taskukohase energia kättesaadavust. Komisjon tutvustab seda edukat mudelit ülemaailmse linnapeade pakti raames praegu Põhja-Ameerikas ja Mehhikos, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas, Jaapanis, Hiinas, Indias, Kagu-Aasias ning Sahara-taguses Aafrikas. Linna ja piirkonna tasandil elluviidavad ulatuslikud puhtale energiale ülemineku projektid tuleks muuta nähtavamaks ja neid tuleks tutvustada kogu liidus, sealhulgas energialiidu 2017. aasta ringreisi käigus.

Maapiirkondadel on samuti palju võimalusi kõnealusele üleminekule kaasa aidata, näiteks energiatõhususe ja taastuenergia, sealhulgas säästva bioenergia valdkonnas.

Saared ja saarepiirkonnad on platvormiks puhtale energiale ülemineku pilootalgatustele ja võivad olla rahvusvahelisel tasandil eeskujuks. Selle näiteks ELi äärepoolseimates piirkondades on El Hierro saar (Kanaari saared), kus kasutatakse ainult taastuenergiat. Komisjon soovib aidata kiirendada parima olemasoleva tehnoloogia arendamist ja kasutuselevõttu saartel ja saarepiirkondades, sealhulgas parimate tavade vahetamist rahastamise ning õigus- ja reguleerimiskorra, samuti transpordis kasutatava energia valdkonnas. Esimene samm on luua koostöö saarte endi vahel, olenemata nende suurusest, geograafiast või asukohast.

Puhtale energiale ülemineku süvalaiendamiseks teeb komisjon järgmist.

- Kutsub linna, piirkondi, ettevõtjaid, sotsiaalpartnereid ja muid sidusrühmi üles osalema aktiivselt energiaülemineku alastes aruteludes, eelkõige lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade raames, et töötada välja lahendused, mis vastavad piisavalt eri alade vajadustele.
- Esitab 2017. aastal liikmesriikide piirkondliku koostöö suunised, et hõlbustada energialiidu eesmärkide tulemuslikku ja tõhusat saavutamist.
- Korraldab 2017. aasta esimeses pooles Vallettas kõrgetasemelise kohtumise, kus käsitletakse puhta energia võimalusi ja probleeme saartel. Sellega algatatakse protsess, millega toetatakse saari puhtale energiale üleminekul.